

**Nagovor predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka
ob podelitvi odlikovanj Zlati red za zasluge in Red za zasluge -
Ljubljana, 6. februar 2012**

Spoštovana odlikovanka in odlikovanci,
spoštovani gostje,

te dni se v Sloveniji pripravljamo na praznovanje našega velikega kulturnega praznika, 8. februarja. Zato je prav, da ob tej priložnosti posvetimo posebno misel skupnemu slovenskemu kulturnemu prostoru, tisti veliki ideji, ki še naprej navdihuje naš kulturni, zlasti umetniški razvoj in ki je na mnogo načinov povezana z našim vsakdanjim bivanjem. To ni le abstraktna ideja ali abstraktna vrednota. To je ideja in vrednota, ki so ji mnogi ljudje posvetili svoje poklicno življenje in delo, svoj prosti čas, svojo ustvarjalnost. Štirim takim ustvarjalnim osebnostim je namenjena današnja slovesnost.

Najprej dr. Boris Pleskovič, ki se je izkazal in odlikoval s svojim delom kot visoko oblikovan ekonomist v Svetovni banki in ki je hkrati s to visoko strokovnostjo nenehno gojil profesionalne in vsakršne druge stike s svojo domovino. Vsakdo, ki je kdaj delal za kakšno mednarodno institucijo, ve, kako resna in težka je konkurenca. Vsakdo, ki se s takšne institucije vrača v domovino, ve, kaj pomeni prilagajanje na razmere, na priložnosti, na potrebe v domovini. In vsakdo, ki je svoji domovini posvetil nekaj energije, ve, da je to zahtevno in izjemno odgovorno delo. Iz bogate dejavnosti dr. Borisa Pleskoviča bi rad posebej poudaril njegovo prizadevanje, njegov prispevek za graditev Svetovnega slovenskega kongresa. Ideja se je rodila v času slovenske pomladi, v času močne mobilizacije civilne družbe in bi lahko ostala abstraktna ideja, neuresničena kot mnoge druge. Vendar je ravno po zaslugi dr. Borisa Pleskoviča ohranila visoko vitalnost, številne konkretne vsebine in razvoj, zaradi katerega lahko danes rečemo, da številni Slovenci, ki živijo povsod po svetu, ravno s pomočjo Svetovnega slovenskega kongresa ohranjajo živo vez z narodovo matico, z domovino, Republiko Slovenijo.

Prof. Marija Pirjevec Paternu je dala drugačen prispevek v tem prizadevanju za skupni slovenski kulturni prostor. S svojo strokovno

dejavnostjo, s svojo dejavnostjo v Trstu, v enem od intelektualnih centrov Slovenstva in našega območja, tega našega dela Evrope je pokazala, kako pomembna je slovenska literatura ne samo za ohranjanje samobitnosti slovenskega naroda in slovenske narodnosti v Italiji, ampak tudi za prežemanje dveh navidezno zelo različnih kultur, slovenske in italijanske. V zadnjih letih opažamo določen napredek, za nekaj stopenj smo dvignili raven političnih odnosov med Slovenijo in Italijo, povečali smo medsebojno razumevanje, ustvarjene so nove priložnosti. Vse to je mogoče tudi zaradi prispevka, kakršnega je dala prof. Marija Pirjevec Paternu. Brez vrhunske intelektualne ustvarjalnosti v Trstu, v kraju, ki ostaja eden kulturnih centrov slovenstva, bi bilo ta rezultat, ta napredek veliko težje doseči.

Mag. Rudi Vouk je deloval in še deluje na področju, ki je izjemno pomembno, zanimivo in svojstveno. Vsi, ki vas vidim danes tu, med katerimi je mnogo takih, ki spremljate položaj Slovencev na Koroškem že desetletja, veste, kako pomembna je pravna argumentacija in pravni vidik prizadevanja za slovensko narodno samobitnost, za sožitje med slovenskim in avstrijskim narodom in za slovenski kulturni prostor. Prav v tem pravnem prispevku se zrcali velika vitalnost slovenskega naroda in slovenske ideje. Izkazuje se, da lahko slovenski narod da vrhunske pravnike, ki z učinkovitimi in vsestransko razumljivimi pravnimi sredstvi dosegajo cilje, kakršne je sicer v zahtevni moderni družbi, obremenjeni tudi s predsodki iz preteklosti, težko doseči. To prizadevanje nikakor ni končano. To prizadevanje se nadaljuje in verjamem, da bo v prihodnje še veliko razlogov za dobro sodelovanje, za skrben razvoj pravnega sistema in za tak razvoj, ki bo omogočil slovenski narodni skupnosti na avstrijskem Koroškem polno uresničitev, slovenskemu kulturnemu prostoru pa polno uveljavitev.

Darko Šonc je delal v posebnem okolju razvoja odnosov med Slovenijo in Hrvaško, med dvema narodoma, ki sta bila dolga desetletja dvajsetega stoletja navajena živeti v skupni državi in ki sta živela v skupnem multinacionalnem sistemu že prej. Uveljavljanje ideje slovenske identitete v teh okoliščinah je zahtevalo posebne naloge. Zahtevalo je močen razvoj civilnodružbenih iniciativ, spodbujanje vsakovrstne dejavnosti, odkrivanje in razumevanje znanstvenih, kulturnih in drugih

prispevkov Slovencev na Hrvaškem ter povezovanje vseh teh prispevkov z našo stvarnostjo v Republiki Sloveniji. To je bil pomemben prispevek ne samo k slovenskemu kulturnemu prostoru, ampak tudi k razvoju dvostranskih odnosov med Slovenijo in Hrvaško, ki so v zadnjih letih krenili na pot uresničevanja polne mere tega sodelovanja in reševanja vseh preostalih odprtih vprašanj.

S temi štirimi odlikovanji, z vsakim na svoj način, se izkazuje bogastvo ideje skupnega slovenskega kulturnega prostora. Prav je, da si prikličemo v spomin pomen tega koncepta v teh dneh ob 8. februarju. Seveda pa moramo vedeti, da se skupni slovenski kulturni prostor uresničuje tudi v Republiki Sloveniji, v državi matičnega naroda, kot radi pravimo. Seveda moramo vedeti tudi to, da kultura ni omejena samo na umetniško ali znanstveno dejavnost. V Sloveniji imamo bogato razvito umetniško dejavnost, imamo dobro razvito znanost, smo vrhunski na področju fizične kulture. Vendar so vse to samo deli našega kulturnega bivanja, kajti kultura je veliko širša. Kultura pomeni tudi spoštovanje, spoštovanje v medsebojnih odnosih, spoštovanje družbene hierarhije, ki je potrebna za to, da družba kot celota deluje dobro, spoštovanje avtonomije, samostojnosti vsake od treh medsebojno ločenih vej oblasti – zakonodajne, izvršne in sodne – in skrbno delovanje po pravilih, ki jih zahteva to ločevanje.

Vse to so naloge, ki so pred nami v tem času. Tudi te so tesno povezane z idejo skupnega slovenskega kulturnega prostora, katerega del je tudi Slovenija, kjer imamo neuresničene cilje dvigovanja splošne ravni naše kulture. Pri tem seveda vemo, da v takih prizadevanjih nismo sami. Tudi drugod po Evropi se pojavljajo ista vprašanja, isti problemi in zahtevajo, iščejo se nove rešitve. Zato bi želel te svoje improvizirane misli ob današnjih odlikovanjih zaključiti z željo, da bi vsi skupaj, ne glede na to, na kateri točki skupnega slovenskega kulturnega prostora delujemo, delovali za to, da bi se raven našega kulturnega bivanja, naše etičnosti in naših dosežkov dvigovala. S to željo bi se želel še enkrat zahvaliti današnji odlikovanki in trem odlikovancem ter vsem vam, ki ste prišli na to slovesnost. Hvala lepa.